

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

DE || LIBERTATE || CHRISTIANA ||

Lensaeus, Johannes

Antverpiae, 1590

Capvt XII. Pertineätne ad beneficium Christianæ libertatis, vt fideles
conscientiæ, omnium hominum potestate exemptæ sint.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46059](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46059)

CAPVT XII.

Pertineátne ad beneficium Christianæ libertatis, vt fideles conscientia, omnium hominum potestate exempta sint.

FORTASSE autem his rebus, quæ ex Caluino commemoratæ sunt, putare quis possit, terminatum iam esse nouæ huius libertatis modum, nimirum, vt à vinculo & necessitate diuinæ Legis implendæ, conscientia sit libera; vt obediat tamen, non quia necesse sit propter præcepti vim, sed quia prompta feratur alacrique voluntate; vt denique liberum rerum aut ceremoniarum vsum, nulla ne Ecclesiæ quidem Lex impediât. At his positis, longius adhuc (quoniam res in procliu erat, totaque iam eò propendebat) suæ libertatis tentoria & fines extendit. [Nam cum hac libertatis prærogatiua (inquit) qualem antea descripsimus, donatæ fideles conscientia, id Christi beneficio consecutæ sint, ne vllis obseruationum laqueis in ijs rebus implicentur, in quibus eas esse liberas Dominus voluit, omnium hominum potestate exemptas esse cõstituimus. Est enim indignum aut Christogratiæ tantæ suæ libertatis perire, aut conscientia ipsi fructum. Neque res leuicula existimanda nobis est, quam videmus tanti Christo constitisse, vtpote quam non auro aut argento, sed proprio sanguine æstimauit: vt Paulus non dubitet dicere, irritam fieri eius mortem, si animas nostras hominibus in subiectionem tradimus: Siquidem non aliud agit aliquot capitibus Epistolæ ad Galatas, quam Christum nobis obscurari, vel potius extinguere, nisi in sua libertate stent conscientia nostræ. A qua certè exciderunt, si possunt hominibus arbitrio, legum ac cõstitutionum vinculis illaqueari.] Vt autem clarius esset quid diceret Caluinus, cõscientias fideles exemptas esse omni hominum potestate,

1. Pet. 3.

Galat. 5.

posita

postea distinctione duplicis regiminis; alterius spiri-
tualis, quo conscientia spiritualis ad pietatem, & ad
cultum Dei instituitur; alterius politici, quo ad huma-
nitatis & ciuilitatis officia, quæ inter homines seruan-
da sunt, homo eruditur: addit in hac questione per se
non ad eò obscura ac perplexa, plerisque ideo impe-
diri, quòd inter externum, vt vocant, & conscientia
forum, non satis subtiliter discernunt: ac, ne quid om-
nino remaneret scrupuli, etiam quid conscientia sit,
definire non grauat. [Nam sicuti (inquit) cum mēte
intelligentiaque homines apprehendunt rerum noti-
tiam, ex eo dicuntur scire, vnde & scientia nomen du-
citur: ita cum sensum habent diuini iudicij quasi sibi
adiunctum testem, qui sua peccata eos occultare non
sinit, quin ad Iudicis tribunal rei pertrahantur, sensus
ille vocatur conscientia.] Hinc itaque concludit, Legē
obstringere conscientiam, cum simpliciter hominem
ligat sine hominum intuitu, vel non habita eorum ra-
tione. Si igitur omni hominum potestate exemptæ fi-
delium conscientia sunt; sequetur, nec seruum domi-
ni, nec filium paternis præceptis simpliciter ligari: hoc
est, sic obstringi, vt si non fecerit, aut facere noluerit,
etiam si cur nollet, causam legitimam non haberet,
peccati reatus, seu Dei offensa, ex eo ipso incuratur.
Quod si ita est, fatendum etiam erit, diuinis ordina-
tionibus ac Legibus conscientias non obstringi. Diui-
na quippe Lex & ordinatio est, vt filij parentibus obe-
diant, vt serui dominis subditi sint, vt populi suis Præ-
fectis subiaceant atque obtemperent. Quæ Dei ordi-
natio, si conscientiam simpliciter ligat, peccare & of-
fendere Deum necesse est eum, qui suo superiori licita
præcipienti recusat obedire. Si autem in Deum hæc
offensa nõ redundat, neque id ille peccatum in se esse
vllum ducit; non ergo ipsa Dei Lex, quæ præcipit obe-
dientiam, conscientiam hominis fidelis obstringit.

Quid hac ratiocinatione lucidius? Deus iussit Superioribus deferre obedientiam, hoc est, quod iusserint implere & exsequi. aut igitur qui non obtemperat, is culpam apud Deum contrahit ac reatum; aut ipsa Dei Lex, quæ mandat obedientiam, non ligat subditi conscientiam. Deinde, si hominum potestates suis legibus non simpliciter homines subditos ligant, sed duraxat hominum intuitu; quid restat nisi ad oculum terrore, soloque hominibus displicendi metu, ad ea quæ iussa sunt implenda commoveri? Est & hoc etiam atque etiam considerandum, quale sit quod, verbi gratia, infidelis filij conscientia, patris præcepto simpliciter tenebitur, fidelis non tenebitur. Ille enim à libertate Christiana adhuc alienus, quamquam viuat tempore libertatis hinc liber est. Quid ergo est, quod tantum hoc discrimen facit? Mutata non est Dei ordinatio, quæ aliis aliis vult esse parentes: non est mutata Lex Dei, quæ postulat in ijs quæ præcipiuntur, honorem & obedientiam: non est etiam mutatum patris præceptum. Mutatus quidem est filius, ex infideli fidelis effectus, sed in eam partem ut æquius iam sit eum imperata factum quia leuius est propter promptiorem voluntatem quia melior est quam fuerit. Denique nihil impossibile prætexi potest; quod fit, cum agitur de impletionem Legis diuinæ. Cur ergo, quæ prius obstruere tenebatur præcepto patris conscientia, postea non teneatur? An quia indignum est, tanta Christi gratia donatam homini conscientiam sic ligari? At quis non videt eò iam tendere, ut indignum sit Christiano vllam superiorem pati potestatem? Quippe in dignitatis speciem habiturum est, ita te apud homines gerere, cum sis palam Christianus, quasi ligeris; et reuera sis privilegio Christianæ libertatis absolute. Si autem indignum est ligari, ne Christo pereat sua libertatis gratia, indignum est etiam eius speciem

vltrò ac voluntariè præ se ferre : cùm præfertim dicat
 Apostolus, ab omni specie mali abstinendum esse. Sed
 tamen quæ rei indignitas, si is qui plus accepit à Deo
 gratiæ, plusque ad vitandum peccatum auxiliij, gra-
 uioris reatus periculo apud eum teneatur obligatus?
 Scriptum enim est, cui plus datum sit, ab eo plus etiã
 exigendum. quod proculdubio nihil est aliud, quàm
 eū in die iudicij grauioribus suppliciis esse mulctan-
 dum, quia minùs acceptis gratiæ muneribus respon-
 derit. Maior ergo reatus ad pœnam, si fidelis dicto au-
 diens non fuerit, quàm si non paruerit infidelis. Et in-
 dignum sanè foret, vllam Christo perire suæ libertatis
 gratiam, quam nobis ipse peperisset. Cæterùm quibus
 Scripturæ locis de hac gratiæ liberalitate doceatur?
 Citatur à Caluino prioris Petri caput primū: vbi non
 aliud dicitur, quàm non corruptibilibus auro & ar-
 gento redemptos esse nos de vana conuersatione pa-
 ternæ traditionis, sed precioso sanguine quasi agni im-
 maculati Christi. Vnde si quid effici posset, doceri
 oportuerat, ad vanam conuersationem pertinere su-
 perioribus obediendi necessitatem, nō solūm propter
 homines, sed imprimis propter Dei meritum. Quod
 tantum abest vt sibi Petrus persuaserit, vt eiusdem
 Epistolæ capite secundo clarissimè præcipiateiusmodi
 verbis: Subiecti igitur estote omni humanæ creaturæ
 propter Deum: siue Regi, quasi præcellenti; siue Duci-
 bus, tanquam ab eo missis, ad vindictam malefacto-
 rum, laudem verò bonorum. quia sic est (inquit) vo-
 luntas Dei, vt beneficientes, obmutescere faciatis im-
 prudentium hominum ignorantiam: quasi liberi, &
 non quasi velamen habentes malitiæ, libertatem, sed
 sicut serui Dei. Et rursum: Serui (inquit) subditi estote
 in omni timore dominis; non tantūm bonis & mo-
 destis, sed etiam dyscolis. Quid autem est quod ait,
 propter Dominum subijci oportere; nisi aut quia ius-

600 DE CHRISTIANA LIBERTATE
ferit Dominus, cum ait: Reddite quæ sunt Cæsaris,
Cæsari. aut quia principes ipsi, Domini vices gerunt,
eiusque in terris potestate funguntur? quorum utrum-
que efficit, subdito, propter suam conscientiam, supe-
rioribus parendum esse. Si enim Deus iussit, peccatum
ergo est non facere quod ille fieri mandauerit. Si etiam
illi Dei vices gerunt in terris, eiusque, sicut Apostolus
docet, ministri sunt: necesse est Domini voluntatem
offendi in eo, quod Vicarij eius legitima scita violan-
tur. Eodemque pertinet quod Petrus addit: Hæc enim
est voluntas Dei. Quia hoc (inquit) vobis præcipit
Deus, scilicet Principibus subijci. Ex quo intelligitur,
violationem latæ à Principe legis, cum diuinæ volun-
tatis offensione esse cõiunctã. Tametsi Calvinus hoc
ipsum quod dicitur de voluntate, cum consequenti-
bus coherere insinuet: ut significatum sit, voluntatem
Dei esse, non simpliciter subijci Superioribus, sed pa-
rendo id agere, ut increduli, qui obloqui volunt, ob-
mutescere cogantur. Nimirum, quia noluit vllum esse
peccatum, non subijci, seposito ad homines respectu.
Denique suam mentem planius aperiens, [Tenemus,
inquit, nunc Petri consilium: nempe quod necessariis
de causis Iudæos hortatus fuerit, ad colendum politice
ordinem.] Summa, huc tendit commentarius eius, ne
conscientiæ subditorum obnoxia credantur Superio-
rum decretis, idque propter Christianam libertatem,
de qua tamen libertate, si seipsum audiret in eodem
commentario dissererem, animadvertere posset, eius-
modi obligationem nihil aduersari libertati per Chri-
stum datæ. [Hæc (inquit) vera est libertas, quæ nemini
damnosa est vel noxia, ut hoc confirmet, eos pronun-
ciat liberos, qui Deo seruiunt. Vnde colligere prom-
tum est, hunc esse finem nostræ libertatis, ut proprios
& expeditiores simus ad obsequium Dei. Neque
enim aliud est, quam manumissio à peccato. atque
peccato

Rom. 13.

In caput 2.
prioru Petri.

peccato dominium tollitur, vt se in subiectionem iustitiæ, homines addicant. In summa, inquit, est libera seruitus, & serua libertas.] Si ergo nihil est aliud, Caluine, libertas, nisi manumissio à peccato: cur bonis legibus conscientia teneri non possunt, nisi libertas ipsa lædatur? An foris peccatum est ipsa parendi propter Deum necessitas? aut si dici hoc nisi insulsè non poterit, numquid ipsa talis obligatio conscientiam ad peccatum illaqueat? sed quonam modo? cum vehementius solidiusque constringat ad id quod iustum est, videlicet, vt Superioribus obediatur? Iustitiæ quippe pars est, suis obtemperare Præfectis, ordinemque bene ac necessariò diuinitus constitutum colere atque obseruare. Non solùm ergo Christianæ libertati contraria non est obligatio conscientia, à Superiorum effecta legibus: verùm etiam Christianam promouet libertatem, per quam dominio peccati depulso, homines se in iustitiæ subiectionem addicunt. Nec ideo libertas non est, quia sit legibus bonis atque iustitiæ seruiendum: cum simul hic sit & libertas serua, & seruitus libera. Serua quidem libertas, quia teneatur obedire: libera verò seruitus, quia, quod facere debere se intelligit, non seruili more atque ingenio facit, ob pœnarum metum; sed ingenua prorsus voluntate, & virtutis amore. sed modò quid habeat Epistola ad Galatas, videamus: [Siquidè, ait Caluinus, non aliud Paulus agit aliquot eius Epistolæ capitibus, quàm Christum nobis obscurari, vel potiùs extinguere, nisi in sua libertate stent conscientia nostra.] Et capite quidem secundo scribit Apostolus, nec Tirum, qui cum ipso erat, cum esset Gentilis, compulsus esse circumcidi, propter subintroductos falsos fratres, qui subintroierant explorare (inquit) libertatem nostram, quam habemus in Christo Iesu, vt nos in seruitutem redigerent, quibus neque ad horam cessimus subiectioni,

ut veritas Euangelij permaneat apud vos. Hæc igitur
 eo loco Paulus, libertatis Euangelicæ per studiosum
 se fuisse demonstrans: quæ si infringereur, veritas
 Euangelij apud fideles constare non poterat. Sed que-
 nam illa erat libertas? An fortè ne serui dominis, ne
 subditi principibus, ne parentibus filij, ne mariti
 vxores parere cogerentur? Non hoc Paulus dicit, sed
 ne insinuat quidem: quia nec ad rem omnino institu-
 tum ne pertinebat. verùm ne Titus (inquit) qui Gen-
 tilis esset, circumcidi compelleretur, tanquam esset
 Lex illa vetus ad iustitiam necessaria, sine qua ne Gen-
 tiles quidem homines suæ salutis consulere. Que
 res miserabilem inducebat seruitutem, gratia Christi,
 qua liberamur à peccatis, vereque iustificamur, ini-
 micam. Cur enim necessaria erat vmbra, cuius veritas,
 quæ prænunciabatur, illuxisset? quæ signi necessitas,
 cum res significata aduenisset? Sed illi, contra quem
 Pauli zelus vigilabat, signa pro rebus suæ supersti-
 tionis errore amplecti, atque, ut significatum est capite
 quarto, infirmis & egenis elementis miseris con-
 scientias seruire cogebant. His ut resistat, totus in
 incumbit Apostolus, ut doceat generatim ex Lege ve-
 teri non esse iustitiam, neque ex Legis eius operibus
 sed ex fide in Christum: per quem & ante Legem in
 monte Sina datam, promissa sit benedictio omnium
 gentium. ideoque qui in Christum credant, eiusque
 in nomine baptizentur, sine discrimine gentis, sexus
 conditionis, hos demum esse iustos, filios, vereque li-
 beros. Quid autem hæc pertinent ad resoluenda bo-
 narum, temporique conuenientium legum vincula
 ne subditorum conscientias teneant obligatas? An
 fortè capite quarto, cum ait, Dicite mihi qui sub legem
 vultis esse; Legem omnem omnino significat, sub qua
 illi esse censeantur, quorum ab ea vincula conscientia
 teneantur: Sed neque de omni superiorum lege libe-

Capite 3.

beri sermonem, nimis euidenter ea quæ sequuntur ostendunt: neque sub Lege esse, est obligari conscientiam ad obseruationem Legis. Namque ad ceremoniarum obseruationem, veteres illi sancti se quoque ipsos, vt par erat, habebant obstrictos: nec tamen illi serui erant sub Lege, sed propter fidem in Christum venturum, liberi sub gratia. Sub Lege est, qui iustitiæ spem in Lege, non in Christo ponit; quem propterea necesse est à lege premi, non subleuari; damnari, non iustificari; in seruitute peccati remanere, non ad libertatem exurgere. Itaque cum essent in duabus Abrahamæ vxoribus duo Testamenta adumbrata, Vetus & Nouum: illud quidem in seruitutem generabat; hoc in libertatem. quia seruos faciebat pædagogicæ legalis timor & cupiditas: quam premere quidem ille, non sanare potuerat: cum charitas, quæ plenitudo Legis Noui. Testamenti proprius effectus est, liberos reddat. Denique non sumus (inquit Apostolus) ancillæ filij, id est, filij veteris Testamenti, timore dumtaxat seruili, & cupiditate carnali mandata facientes, ideoque falsa coram hominibus iustitiæ specie, non coram Deo ipsa obedientiæ veritate; sed filij sumus liberæ, hoc est, noui Testamenti; ex spiritu dilectionis veraciter & coram Deo Legem implentes. Qua libertate, inquit, Christus nos liberauit. In hac ergo libertate stare vult conscientias, cum postea subdit: State, & nolite iterum iugo seruitutis contineri. à qua libertate non solum non exciderunt, si possunt pro Reipublicæ vtilitatibus, prudenti hominum arbitrio, legum ac constitutionum vinculis alligari: verum etiam in ea magis magisque, deferendæ legibus obedientiæ studio, confirmantur atque accenduntur. Non enim charitas est quæ nititur in vetitum, sed cupiditas; quæ legis occasione magis inardescit, tandemque interdum in ipsam vehementius quæ cohibetur partem incum-

incum-

incumbens, maiore prauaticationis cumulo præcipitata ruit. Charitas verò, & quod aliàs factura non erat, Lege admonita, id lubens atque alacris peragit, & quod factura etiam nulla lege præscribente fuerat, id multo studiosiùs, spectata obediendi necessitate, implere conatur. Nec Lege teneri conscientiam contra libertatem est, qua nos Christus liberauit; sed ab inuito tristici fieri, quod magna obediendi promptitudine oportuit adimpleri. Nec finis Legis Christus, vt Christiani facti, Lege non teneamur:

*In Psal. 94.
Sapereque aliàs.*

Sed dictus est, inquit Augustinus, finis Legis, quia sine illo nemo perficit Legem. Alius enim est finis qui consumit, alius qui perficit. Sed hætenus aduersus tres illas à Caluino positas Christianæ libertatis partes differuisse sufficiat.